

РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ ЯК ЧИННИК САМОПРОЕКТУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті показано, що розуміння та інтерпретація соціокультурного та індивідуального досвіду і втілення їх у дискурсивній формі є основою розвитку особистості, вибудовування власного особистісного проекту, що у свою чергу є підґрунтям для формування життєвої стратегії, життєвого проекту особистості та його втілення у різних формах життєвих практик. Обґрунтовано тлумачення особистості як автора власного життя, здатного турбуватися про себе, власний розвиток, автора власної життєвої історії, яка складається із цілої низки наративів і автонаративів, що породжуються у тих чи інших життєвих ситуаціях, які потребують інтерпретації, розуміння, осмислення.

Ключові слова: особистість, розвиток, дискурс, наратив, інтерпретація, особистісний проект, автор.

Актуальність дослідження. Аналіз основних тенденцій сучасної культури показує, що прискорення суспільних перетворень, різка зміна потоку ситуацій, які проходять через канал особистого досвіду сучасної людини, скорочення їхньої тривалості та зростаюче різноманіття призводять до нестабільності ментальної моделі особистості, що у свою чергу ускладнює процес осмислення зростаючого потоку інформації, її адекватної інтерпретації і, як наслідок, перешкоджає створенню власного автобіографічного тексту, який відображає особисту історію людини. Соціальні та культурні норми усе більше замінюються дискурсивними практиками, в якій особистість занурюється не як автор власної життєвої історії, а лише як пасивний учасник соціокультурного дискурсу.

Інакше кажучи, ситуації не встигають наративізуватися – вони "проковтуються" людиною непереробленими, неосмисленими. Це призводить до "кліпізації" свідомості сучасної людини – ситуації, життєві події існують у внутрішньому світі особистості у вигляді різноманітних міфологічних утворень – невідрефлексованих та невербалізованих. Наслідком цього стають труднощі в адаптації, а іноді навіть й невротизація особистості.

Першим на це звернув увагу А. Моль, який дав визначення сучасної культури як мозаїчної, такої, що завоюється не за допомогою системи освіти, а передусім в результаті впливу засобів масової інформації [2]. Мозаїчність сучасної культури, занурюючи особистість у досить різноманітні, а часто й суперечливі, не пов'язані між собою у певну цілісність дискурсивні області, сприяє породженню особистих наративів (їх точніше було б назвати квазінаративами), що є не результатом осмислення індивідуального та соціокультурного досвіду, а "проковтуванням" зразків, які породжуються ЗМІ та зчіплюються між собою за мозаїчним принципом. Результатом цього є не породження наративів, і, як наслідок, створення смислового особистого простору людини, а міфологізація свідомості. Інакше кажучи, такі квазінаративи скоріше є особистими міфами, що відображують основні міфи сучасної культури. У цьому випадку в свідомості особистості існують не наративи, які є відображенням її ідентичності, а мозаїка різноманітних типових сюжетів.

Це, у свою чергу, створює сприятливе підґрунтя для маніпуляції свідомістю. Здійснюється таке маніпулювання за принципом гіпнотичного впливу – коли поява

якогось типового сюжету, ситуації, ключового слова запускає увесь міфологічний ланцюг. Іншими словами, накладання на ситуацію міфологічних інтерпретаційних схем або ж типової стереотипної поведінки не завжди відповідають вимогам тієї чи іншої конкретної ситуації.

Людина стає беззахисною перед маніпуляціями, оскільки не має власної семіотичної бази, яка дозволяє включити інтерпретаційні процеси. Тут мається на увазі запозичена із культури система сюжетів, текстів, які особистість не просто накладає на ту чи іншу інформацію, а інтерпретує, осмислює її, трансформуючи її таким чином у власний смисловий простір.

Іншими словами, правомірним є притаманне постмодернізму розуміння сучасної особистості не як певного сталого утворення, а як нарації. На місце сталого особистісного ядра, яке й зумовлює стабільність особистості, постає ризом, тобто неструктуроване, розпливчасте утворення, що призводить до втрати суб'єктності, авторства, робить особистість все більш вразливою щодо змінних соціокультурних умов. В особистості немає центру, ядра, вона не породжує тексти, сюжети, автонаративи, а лише поглинає повідомлення, котрі обрушуються на людину із усе зростаючою швидкістю та з усе зростаючою кількістю, не даючи можливості не тільки осмислити увесь цей інформаційний потік, а навіть структурувати його хоча б найпримітивнішим способом. Усе це гальмує розвиток когнітивних структур та процесів особистості, позбавляючи її таким чином розвитку здатності до інтерпретації та розуміння.

Постановка проблеми: Ми виходимо з того, що осмислення соціокультурного й індивідуального досвіду та його втілення у дискурсивній формі є основою для розвитку особистості, вибудовування власного особистісного проекту, що у свою чергу є підґрунтям для формування життєвої стратегії, життєвого проекту особистості та його втілення у різних формах життєвих практик.

Ключовою передумовою особистісного розвитку є оволодіння власною поведінкою, формування системи внутрішньої регуляції діяльності, яка забезпечує здатність людини до саморозвитку та самореалізації, що у свою чергу є необхідною передумовою успішної адаптації до мінливих умов ринку праці, цивілізаційних та культурних вимог суспільства. Особливо актуальною ця проблема є у сучасних соціокультурних умовах, коли все гострішою постає соціальна потреба в особистостях, що відповідають вимогам інформаційного суспільства,

які насамперед передбачають здатність до особистісного саморозвитку, індивідуальну відповідальність за власні вчинки та долю суспільства у цілому.

Таким чином, подолання негативних тенденцій, притаманних сучасній соціокультурній ситуації, про які йшлося вище, можливе шляхом розвитку в особистості відповідального авторського ставлення як до оточуючої дійсності, так й до власного життя. Одним із шляхів такого розвитку є спеціальне герменевтичне виховання, яке передбачає розвиток у людини здатності до розуміння та інтерпретації власного життєвого досвіду, вибудовування власної життєвої історії як неповторного особистісного твору. Основним завданням такого герменевтичного виховання і є розвиток в особистості авторського ставлення до дійсності, особливо до власного життя. Це те, що В.М. Розін схарактеризував поняттям "менеджер себе" [5], а М. Фуко – "турботою про себе" [8].

Одним із шляхів герменевтичного виховання є активна участь особистості у підтримці та укріпленні власної цілісності, пошук нової системоутворювальної основи, нового сенсу життя. Іншими словами, це – продумування свого життя, його сенсу та призначення, постійне відтворення себе та втілення цього процесу в автонаративах, прагнення створити сценарій власного життя, "проект Я" і поступово втілювати його у життя, створюючи таким чином власну неповторну життєву історію. Отже, автобіографія має стати процесом створення життя і себе самого як його автора.

При цьому важливу роль у цьому процесі відіграють засвоєні особистістю способи семіотичного опосередкування та регуляції життєдіяльності, що здійснюються за допомогою нарративних практик, які у свою чергу дозволяють осмислювати, концептуалізувати життєві події, вибудовуючи за допомогою цих практик власну психічну реальність, створюючи власний життєвий проект, проект Я.

Таким чином, у процесі розвитку особистість бере на себе відповідальність за власне життя, стаючи не лише його автором, а й творцем самої себе. Авторство, що базується на процесах інтерпретації та реінтерпретації життєвого досвіду, передбачає створення проекту "Я" та постійне його відображення, перевизначення, добудовування у дискурсі, насамперед в автонаративах, які асимілюючись у смисловий простір особистості, створюють неповторну життєву історію. Це у свою чергу передбачає постійну інтерпретацію, осмислення особистістю власних життєвих ситуацій, подій, своєї поведінки у них та відтворення результатів цих процесів у нарративних текстах. Саме так створюється нарративний простір, який за допомогою процедур інтерпретації трансформується у смисловий простір особистості. Авторство і є показником зрілої особистості, що осмислила себе, власний життєвий досвід та створила на цій основі свій особистісний проект і здатна розвиватися у напрямі реалізації цього проекту.

Особистісний проект можна тлумачити як осмислену версію людського буття. Будучи втіленим у дискурсивній формі, він дає можливість особистості усвідомлювати себе, власний досвід, розкривати власні сенси. Реалізація такого проекту дає можливість людині не тільки самореалізуватися у соціумі, а й визначити шляхи

власного розвитку у тому напрямі, який здається їй у даних соціокультурних та життєвих умовах найбільш прийнятним, таким, що відповідає власним цілям та завданням. Іншими словами, обраний проект стає "смісловою домінантою", базисним центром смислоутворення, визначаючи значимість усього, що відбувається з людиною, та відкриваючи перспективи подальшого особистісного зростання.

При цьому, створюючи власний особистісний та життєвий проект, людина ставить перед собою "завдання на смисл", у процесі розв'язання якого створює власну ментальну модель світу і самої себе, вибудовує власні життєві стратегії. Інакше кажучи, самопроекування – це завдання для самої особистості (насамперед, завдання на смисл), у процесі розв'язання якого людині слід осмислити себе, власну життєву ситуацію та перспективу, переглянути свою позицію у ціннісно-смислових координатах, не лише інтерпретуючи та реінтерпретуючи свій життєвий досвід, а й саму себе.

Обраний проект стає смисловою домінантою, що визначає значимість інших смислів та відношень. Зміст такого проекту людина кладе в основу своєї культури, здійснюючи тим самим процес смислотворення, яке дозволяє вибудувати структуру індивідуального досвіду, розставити смислові орієнтири, сприяючи тим самим самопізнанню особистості.

Необхідність самоосмислення, уточнення або навіть перевизначення особистого проекту особливо загострюється у період переломних подій, у яких людина стикається з ситуаціями, які умовно можна назвати "перерваною ідентичністю". Як зазначає В.В. Нуркова, у подібних ситуаціях виникає необхідність перевизначення ідентичності. Це події, пов'язані з осмисленням та переосмисленням життя та самого себе, подій, що вимагають особистісного зусилля для подолання певних ситуацій, а іноді навіть й відмову від слідування певним соціальним нормам. Вони передбачають вихід за межі ідентичності, що склалася, та формування нової [3].

У зв'язку з цим самопроекування можна тлумачити також як імовірнісний процес (М. Епштейн). Різноманітні життєві події не лише можуть мати різні смислоутворювальні центри та по-різному осмислюватися на окремих життєвих етапах, а й відкривають у кожній людині внутрішні смислові простори, які створюють можливість для реалізації свого внутрішнього потенціалу [10].

Смисли, цілі, проекти у цих сумісних з іншими подіях розриваються, ідентифікуються, упізнаються, містяться у собі те людське "Я", якого ще немає, але яке вже можливе за умови взаємодій з ними. У подібних ситуаціях людина, переживши "екзистенційний інсайт" від персонально значимої події, виконує принципово важливу внутрішню роботу: її "Я" розототожнюється з самим собою, поміщується в інші, нові контексти, створюючи нові персональні смисли, особистісні проекти, життєві стратегії, нові самоідентифікації, визначаючи таким чином шляхи саморозвитку [7].

Невичерпним семіотичним ресурсом для самоосмислення та самопроекування є тексти, створені культурою, оскільки у них зафіксовані соціокультурні норми, програми, способи освоєння реальності, представле-

ні різні культурно прийнятні варіанти особистісного розвитку та шляхи самоконструювання, а також версії "ідеальної" для даної культури особистості. Інакше кажучи, тексти культури є одним із універсальних засобів саморозуміння, самоідентифікації та саморозвитку. При цьому особистість має відбирати для себе із усього різноманіття текстів культури прийнятні саме для неї зразки для саморозуміння, самоідентифікації та саморозвитку.

Як зазначає О.Є. Сапогова, у цій функції виступають, насамперед, класичні літературні тексти, які отримали протягом довгого часу максимально широке розповсюдження у культурі, до якої належить суб'єкт. В них метафорично зафіксовані узагальнені соціокультурні програми, способи специфічного людського освоєння реальності, які були накопичені попередніми поколіннями.

В основному такі тексти засвоюються у процесах первинної соціалізації під впливом мікро- та макросоціального середовища. Вони будуються навколо "сильних" системоутворювальних пунктів людського буття і розмічають для кожного нового покоління часове поле життя мов би "наперед". В цих текстах відображений узагальнений людський досвід життєпобудови, життєтворчості, пошуків сенсу існування.

По-друге, у цей ресурс входять тексти, значимі для певного етапу культурно-історичного розвитку соціуму, вікових та соціальних груп та певних економічних й ідеологічних умов.

По-третє, семіотичний ресурс включає тексти, які є персонально відібраними людиною для самої себе у процесі дорослішання, оскільки вони об'єктивують саме її сенси та переживання, а отже ці тексти можна вважати продуктами персонального культурного соціогенезу зрілої особистості [6].

Можна виділити наступні соціокультурні особистісні проекти, які пропонуються культурою і відображені в її текстах:

- Homo faber (людина, що працює).
- Homo ludens (людина, що грає).
- Людина, що творить.
- Людина, що розвивається.
- Людина, що розмірковує (рефлексивна).
- Людина, що споживає.

На основі текстів культури та закладених у них особистісних проектах будуються персональні тексти, що відображають особистісний та життєвий проекти, а також можливі шляхи самоінтерпретації, самоосягнення та самоконструювання. Тим самим створюється смисловий простір особистості, в якому зароджуються нові смисли, розробляються ідеальні програми та життєві стратегії, формуються нові самоідентифікації тощо. У свою чергу, смисловий простір забезпечує цілісність, автономність та сталість особистості, сприяє збереженню її ідентичності, а також створює умови для самопроекткування, віднайдення шляхів подальшого особистісного розвитку.

Для смислового простору особистості, як умови формування її здатності до самопроекткування, характерним є його подієва насиченість, що визначається кількістю подій, інтегрованих, осмислених людиною та відображених в її особистій історії. Маються на увазі події, що стали

віхами на життєвому шляху людини, визначили її подальший життєвий шлях.

Смисловий простір розвиненої особистості характеризується також структурованістю та відкритістю, тобто узгодженістю особистих наративів, які вибудовуються у цілісний особистісний твір, особисту історію. Структурованість пов'язана насамперед із встановленням зв'язків між подіями та їх категоризацією за ступенем значимості для людини, що знаходить своє відображення у тексті автонаративу. Неструктурованість проявляється у поєднанні подій різного ступеня значимості або ж взагалі у неструктурованості особистих оповідей. Відкритість смислового простору проявляється у здатності особистості засвоювати та інтегрувати основні сенси соціуму та культури. При цьому важливим є й відсутність захисних форм інтерпретації зовнішніх впливів, що призводить до стагнації особистісного розвитку людини.

Близькою до структурованості є й цілісність смислового особистісного простору. Вона визначається спадкоємністю вражень минулого, теперішнього та майбутнього, при якому теперішнє розглядається як природний перехід від минулих подій до майбутніх. При такому сприйманні свого життєвого шляху людина бачить у своїх сьогоденнішніх вчинках наслідки минулого досвіду та вплив майбутніх цілей [4].

З цілісністю смислового простору особистості тісно пов'язана така його характеристика, як широта часової перспективи та ретроспективи. Остання визначається тим, наскільки минулі події впливають на сьогоденню поведінку людини, тобто наскільки вона усвідомлює минулий досвід та трансформує його у наративний текст. Перспектива визначається тим, наскільки плани, очікування, цілі, проекти впливають на реальну поведінку у теперішньому часі та на її актуальний автонаратив.

Особистісний проект може втілюватися у різноманітних дискурсивних формах. Провідною з них є наратив, але крім нього у якості таких форм можуть виступати міфи, легенди про себе, особистісні концепції, що створюють різноманітні "версії себе потенційного", програмуючи таким чином власний особистісний розвиток. Інакше кажучи, у процесі створення особистісного проекту людина або "програє" себе, створюючи міфи та легенди про себе, або розповідає про себе, створюючи власну історію, або концептуалізує себе, створюючи особистісний гіпертекст, який базується на тезаурусному осмисленні життя. Під останнім М. Епштейн розуміє створення концептуальної моделі, яка покладається особистістю в основу свого світогляду та самоопису [9].

На основі викладеного вище можна виділити основні шляхи особистісного самопроекткування:

- Інтерпретація та реінтерпретація особистого і соціокультурного досвіду.

- Побудова власної символіки, яка дозволяє створити особистісний концепт, міф, проект тощо. "Якщо людина не розпізнала своїх міфів, не розкрила їх – вона нічого не пояснила ні собі, ні в самій собі, ні у світі, у якому вона жила. Необхідно вміти знайти "структуру індивідуальної символіки та її зв'язок із символікою світу" - зазначає Н. Берберова [1].

- Створення власної життєвої історії на основі побудови життєвих наративів та концепцій власного буття.

- Тезаурусний досвід осягнення життя, який передбачає побудову смислових класів подій, на основі яких створюється концепція власного життя та засоби її втілення у життєвих практиках.

- Вибудовування власного особистісного та життєвого проєктів як основи подальшого розвитку.

Висновок: вираженням авторської позиції людини по відношенню до себе і власного життя є її життєбудівнича активність, яку можна тлумачити як дію за власним задумом, проєктом, планом, дію, пов'язану з інтерпретацією та осмисленням попереднього життєвого та

соціокультурного досвіду, що здійснюється шляхом занурення у соціокультурний дискурсивний простір та створення власного смислового простору, який виступає як вагомий чинник самопроєктування та саморозвитку.

Отже, сучасному, характерному для постмодернізму, розумінню особистості як нарації ми протиставляємо тлумачення особистості як автора, менеджера себе, здатного турбуватися про себе, власний розвиток, автонуаратив і автонаративів, що породжуються у тих чи інших життєвих ситуаціях, які потребують інтерпретації, розуміння, осмислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берберова Н. Н. Курсив мой: Автобиография / Нина Николаевна Берберова. – М.: АСТ, Астрель, 2010. – 765 с.
2. Моль А. Социодинамика культуры / Абраам Моль. – М.: Прогресс, 1973. – 406 с.
3. Нуркова В. В. Автобиографическая память: "сгущения" в субъективной картине прошлого / Вероника Валерьевна Нуркова, Ольга Валентиновна Митина, Е. В. Янченко // Психологический журнал. – 2005. – № 2. – С. 22–32.
4. Психология личности: [Учеб. пособ.] / под ред. проф. П. Н. Ермакова, проф. В. А. Лабунской. – М.: Эксмо, 2007. – 653 с.
5. Розин В. М. Личность как учредитель и менеджер "себя" и субъект культуры / Вадим Маркович Розин // Человек как субъект культуры. – М.: Наука, 2002. – С. 42–112.
6. Сапогова Е. Е. Социокультурные прототипы и

смысловые константы автобиографических текстов // Тексты в образовательном пространстве современной высшей школы / Авт. кол. А. К. Юров, В. М. Розин, П. Н. Виноградов и др. – Таганрог: Изд-во Таг. гос. пед. ин-та, 2007. – С. 119–158.

7. Сапогова Е. Е. Экзистенциальные ожидания как фактор развития во взрослости и старости / Елена Евгеньевна Сапогова // Психология социального развития: Человек в современном мире / Под науч. ред. Ю. Н. Карандашева, В. Н. Шашок. – Минск: Изд. Центр БГУ, 2007. – С. 99–111.

8. Фуко М. Герменевтика субъекта / Мишель Фуко. – СПб.: Наука, 2007. – 677 с.

9. Эпштейн М. М. Жизнь как тезаурус / Михаил Эпштейн // Московский психотерапевтический журнал. – 2007. – № 4. – С. 47–46.

10. Эпштейн М. М. Философия возможного / Михаил Эпштейн. – СПб.: Алетейя, 2001. – 334 с.

REFERENCES

1. Berberova, N. N. (2010). *Kursiv moy: Avtobiografiya* [My italics: Autobiography]. Moscow: AST: Astrel [in Russian].
2. Mol, A. (1973). *Sotsiodinamika kultury* [Sociodynamics culture]. Moscow: Progress [in Russian].
3. Nurkova, V. V. (2005). Avtobiograficheskaya pamyat: "sgushcheniya v subyektivnoy kartine proshlogo" [Autobiographical memory: "condensation" in the subjective picture of the past]. *Psikhologicheskii zhurnal – Psychological journal*, 2, 22–32 [in Russian].
4. Yermakov, P. N., Labunskoy, V. A. (Ed), (2007). *Psikhologiya lichnosti. Uchebnoye posobiye* [Personality Psychology: tutorial]. Moscow: Eksmo [in Russian].
5. Rozin, V. M. (2002). Lichnost kak uchreditel i menedzher "sebya" i subyekt kultury [Personality as the founder and manager of the "self" and the subject of culture]. *Chelovek kak subyekt kultury – Human as a subject of culture*, pp. 42–112. Moscow: Nauka [in Russian].
6. Sapogova, Ye. Ye., Yurov, A. K., Rozin, V. M., Vinogradov, P. N., et al (2007). Sotsiokulturnyye prototipy i smyslovyye konstanty avtobiograficheskikh tekstov [Social

and cultural prototypes and constant semantic autobiographical texts]. *Teksty v obrazovatel'nom prostranstve sovremennoy vysshey shkoly – Texts in educational environment of modern high school*, 119–158. Taganrog: Izd-vo Tag. gos. ped. in-ta [in Russian].

7. Sapogova, Ye. Ye., Karandasheva, Yu. N., Shashok, V. N. (2007). Ekzistentsialnyye ozhidaniya kak faktor razvitiya vo vzroslosti i starosti [Existential expectations as a factor of development in adulthood and old age]. *Psikhologiya sotsial'nogo razvitiya: Chelovek v sovremennom mire – Psychology of social development. A human in the modern world*, 99–111. Minsk: Izd. Tsentr BGU [in Russian].

8. Fuco, M. (2007). *Germevnetika subyektu* [Hermeneutics of the subject]. Saint Petersburg: Nauka [in Russian].

9. Epshteyn, M. M. (2007). Zhizn kak tezaurus [Life is like a thesaurus]. *Moskovskiy psikhoterapevticheskiy zhurnal – Moscow psychotherapeutic journal*, 4, 47–46 [in Russian].

10. Epshteyn, M. M. (2001). *Filosofiya vozmozhnogo* [Philosophy of the possibility]. Saint Petersburg: Aleteyya [in Russian].

Н. В. Чепелева

ПОНИМАНИЕ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЖИЗНЕННОГО ОПЫТА КАК ФАКТОР САМОПРОЕКТИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ

Показано, что понимание и интерпретация социокультурного и индивидуального опыта и воплощение их в дискурсивной форме являются основой развития личности, выстраивания собственного личностного проєкта,

что в свою очередь является основанием для формирования жизненной стратегии, жизненного проекта личности и его воплощения в различных формах жизненных практик. Обосновано толкование личности как автора собственной жизни, способного заботиться о себе, собственном развитии, автора собственной жизненной истории, состоящей из целого ряда нарративов и автонарративов, которые порождаются в тех или иных жизненных ситуациях, требующих интерпретации, понимания, осмысления.

Ключевые слова: личность, развитие, дискурс, нарратив, интерпретация, личностный проект, автор.

N. V. Chepeleva

UNDERSTANDING AND INTERPRETATION OF LIFE EXPERIENCE AS A FACTOR OF PERSONALITY SELF-PROJECTING

The article deals with interpretation of life experience as a factor of personality self-projecting. It is shown that the understanding and interpretation of the socio-cultural and individual experiences and their embodiment in discursive form are the basis of personality development, building one's own personal project, which, in turn, is the basis for the formation of life strategy, of personality life project and its implementation in different forms of life practices. Reasonable interpretation of a personality as the author of his/her own life, able to take care of himself/herself, his/her own development, the author of own life story, consisting of a series of narratives and auto-narratives that are generated in different life situations which require interpretation, understanding, comprehension is considered in the article. The characteristic of cultural texts as one of the leading semiotic resources of personality self-projecting is given. Leading personal projects that are offered by culture, being reflected in its texts are singled out. Semantic space of personality based on the understanding of cultural texts generates new meanings, forms life and personal projects. The basic parameters of the semantic space of personality (event-saturation; structuring and openness; integrity and breadth of time perspective and retrospective) are described. It is shown that a personal project may be implemented in various forms of discourse, especially in the form of a narrative text (narrative), as well as mythological and conceptual forms. The basic way of personal self-projecting – interpretation and reinterpretation of personal and socio-cultural experience; building one's own symbols; creating one's own life story based on the generation of personal narratives, myths and concepts of one's own existence; thesaurus understanding of oneself and the world; create one's own life project based on meaningful projects proposed by culture are revealed.

Keywords: personality, development, discourse, narrative, interpretation, personal project, author.

Подано до редакції 18.06.14
